

การบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการ
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35*

THE PREVENTION AND STUDENT AID MANAGEMENT THROUGH
THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF SCHOOLS UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 35

วศินี วรรณรัตน์, Wasinee Wanarat
ปณตนนท์ เกียรติประภากุล, Panotnon Teanprapakun
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Faculty of Education Lampang Rajabhat University

E-mail : wasinee.w@sesalpglpn.go.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 2) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 12 คน ครูที่ปรึกษา 267 คน รวมทั้งสิ้น 291 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเจาะจงตามอัตราส่วนของขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานรวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา และสร้างข้อสรุป ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

---

* Received 24 August 2021; Revised 12 December 2021; Accepted 14 December 2021

เขต 35 ภาพรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุม ติดตาม มีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพปัญหาสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.74 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.71 ด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22 และด้านการจัดการองค์กร มีค่าเฉลี่ย 3.64 ตามลำดับ

2. แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ด้านการวางแผน ได้แก่ จัดทำแผนการปฏิบัติการและแผนกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับนักเรียนประจำปี กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ มีเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล ด้านการจัดการองค์กร ได้แก่ มีคำสั่งการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอก ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร มีสิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็น ด้านการควบคุม ติดตาม ได้แก่ มีเครื่องมือสำหรับบันทึกผลการดำเนินงานสามารถวิเคราะห์และรายงานผลการปฏิบัติงานได้

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objectives of this article aimed 1) to the condition of administration on student prevention and assistance according to the Student Care and Support Systems of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 35 and 2) to guide the problem solutions of administration on student prevention and assistance according to the Student Care and Support Systems of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 35. The samples consisted of 12 school administrators, 12 student support system supervisors, 267 advisors, total of 291 samples were classified by using the stratified sampling and purposive sampling on proportion to the size of school. The instruments used for data collecting were a questionnaire on the administration on student prevention and assistance according to the Student Care and Support Systems of Schools. Analyze the data used Basic statistics including content analysis and make a conclusion. The research results were fellows :

1. The condition of administration on student prevention and assistance according to the Student Care and Support Systems of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 35; overall, the problem situation was at a high level with a mean of 3.69, When considering each aspect found that the problem on controlling and monitoring aspect was at highest level with a mean of 3.74, The administrator role in supporting aspect was at mean of 3.71, The planning aspect was at mean of 3.70, And the organization management aspect was at mean of 3.64, respectively.

2. The guideline problem solutions of the administration on student prevention and assistance according to the Student Care and Support Systems of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 35; on the planning aspect were providing the annual's action plan and activities plan for student, setting the achievement goal, preparing the instrument to analyze the student individual. The organization management aspect was setting the clarify performance order and increasing effectively external coordination. The administrator role in supporting aspect were building human relation on organization, providing facilities and enough budgets including in needs working skill. The organization management aspect, providing the instrument to collect data, analyze, review and report.

Keywords : Student Care and Support Systems of School, Student Prevention and Assistance

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 (2545, น. 7) กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยการที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณภาพในวันข้างหน้า หน่วยงานทางการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักและผู้รับผิดชอบโดยตรง จำเป็นต้องเอาใจใส่ ดูแล พัฒนาอย่างเป็นระบบ การที่จะช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีแนวทางการดูแลและพัฒนานักเรียนที่ถูกวิธี เพื่อลดปัญหา รวมทั้งมีแนวทางการส่งเสริมเพื่อพัฒนาจิตใจ อารมณ์ และความคิดของเด็กได้อย่างเหมาะสม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครูอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะด้านการการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (2562, น. 17) พบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีพฤติกรรมและแนวโน้มออกเรียนกลางคัน อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุ

จากเหตุผลดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จึงมีข้อกังวลเกี่ยวกับข้อมูลสถิตินักเรียนกลุ่มเสี่ยงในสังกัดที่มีจำนวนมาก จึงได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติให้โรงเรียนในสังกัดจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สมบูรณ์พร้อมในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านร่างกายสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนทักษะในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข โดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนานักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทความสอดคล้องกับปัญหา พบว่า ควรมีการพัฒนาและแก้ปัญหาด้านกระบวนการบริหารจัดการ จึงต้องดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพ โดยบุคลากรทุกคนประสานความร่วมมือกัน ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัด การวางแผนดำเนินงานตามระบบการนิเทศ กำกับติดตาม การประเมินผล และการสรุปผลการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ซึ่งการจะทำให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารจัดการที่ถูกต้องชัดเจน สอดคล้องกับปัญหา

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่เกิดขึ้นและมีความสนใจที่จะศึกษา “การบริหารงาน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35” โดยการวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้น เรื่องการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2546, น. 31-34) เพราะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำเป็นอย่างมากที่จะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือโดยไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม และเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหา กำหนดแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียน และผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตาม กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 45 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน 45 คน ครูที่ปรึกษา 1,050 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 รวมประชากรทั้งสิ้น 1,140 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 12 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน 12 คน ครูที่ปรึกษา 267 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 291 คน ซึ่งได้จากการสุ่มจาก ประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan,

1970, อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543, น. 53) โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเจาะจงตามอัตราส่วนของขนาดโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือ นักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบประมาณค่า 5 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ความถี่ และร้อยละ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

การบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 มีผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ในภาพรวม พบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุม ติดตาม มีค่าเฉลี่ย ของระดับสภาพการบริหารสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของบริหาร ด้านการวางแผน และด้านการจัดการองค์กร ตามลำดับ สามารถสรุปเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการวางแผน พบว่า สภาพการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพการบริหารงานน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อวางแผนในการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างตรงเป้าหมาย รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปวิเคราะห์สำหรับการวางแผนไปเยี่ยมบ้านนักเรียน และโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ช่วยสนับสนุนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ

2. ด้านการจัดการองค์กร พบว่า สภาพการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพการบริหารงานน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนจับคู่ที่เหมาะสมให้นักเรียน โดยพิจารณาทั้งด้านความสามารถ บุคลิกภาพ เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือกันได้จริง รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนเพื่อจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และโรงเรียนมีการบริหารจัดการนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นหลังจากที่ได้รับการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ตามลำดับ

3. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร พบว่า สภาพการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพการบริหารงานน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมืองบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมเสริม รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษามีทักษะเรื่องจิตวิทยาวัยรุ่นเพื่อการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และโรงเรียนส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตวิทยาวัยรุ่นเพื่อการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ตามลำดับ

4. ด้านการควบคุม ติดตาม พบว่า สภาพการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับสภาพการบริหารงานน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีการบริหารจัดการนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นโดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง หลังจากที่มีการสื่อสารกับผู้ปกครอง รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินและติดตามความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และโรงเรียนมีการประเมินและติดตามความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 สามารถสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดการประชุม กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง จัดทำแผนการปฏิบัติการและแผนกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับนักเรียนประจำปี กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ จัดทำเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล

2. ด้านการจัดการองค์กร พบว่า ผู้บริหารควรมอบหมายงานตามกรอบความรู้ความสามารถของครู จัดให้มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของครู จัดตั้งทีมหรือกลุ่มงานตามความเหมาะสมของกิจกรรมนักเรียน มีคำสั่ง การปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอกเพื่อสะดวกในการส่งต่อนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครูในโรงเรียน สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแก่ครูในโรงเรียน เช่น การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก การศึกษาดูงาน การสัมมนา จัดให้มีระบบการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนรายบุคคลทางระบบสารสนเทศ

4. ด้านการควบคุม ติดตาม พบว่า ผู้บริหารติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ จัดทำเครื่องมือสำหรับบันทึกผลการดำเนินงาน สามารถวิเคราะห์และรายงานผลการปฏิบัติงานได้ ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการติดตาม สามารถส่งต่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้หน่วยงานภายนอกได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำข้อค้นพบและประเด็นสำคัญที่น่าสนใจมาทำการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 โดยใช้การสำรวจสภาพการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จำนวน 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการวางแผน
- 2) ด้านการจัดการองค์กร
- 3) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร และ
- 4) ด้านการควบคุม ติดตาม สอดคล้องกับ จำเริญ นาควไธ (2559, น. 25-37) ที่ทำการวิจัย

เรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเตรียมและการวางแผนการดำเนินงาน 2) ด้านการดำเนินงานตามแผน 3) ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม 4) ด้านการประเมินผล และยังสอดคล้องกับ ปุญฺริศมี พันธุ์วัฒน์ (2560, บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรอง นักเรียนของโรงเรียนพร้าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน 3) การตรวจสอบคุณภาพ 4) การปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมการดำเนินงานใน 4 ด้าน มีสภาพปัญหาในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถอธิบายรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผน มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็น สาเหตุมาจากโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการวางแผนการดำเนินงานตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ทำให้กระบวนการทำงานตลอดปีการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไม่สามารถนำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์หาสภาพปัญหาและหาทางแก้ไขได้ตรงประเด็น สอดคล้องกับ นิติยา คະเนนิล (2559, น. 353) ที่กล่าวว่า เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุดจะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากการบันทึกนี้ จะนำไปสู่การตรวจสอบและประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพรวมของโรงเรียนทั้งระบบ สำหรับการศึกษของผู้วิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อวางแผนในการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างตรงเป้าหมาย มีสภาพปัญหาการดำเนินงานมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากเมื่อโรงเรียนไม่มีการวางแผนการดำเนินงาน ส่งผลให้ไม่สามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของนักเรียนรายบุคคล หรือปัญหาของนักเรียนได้อย่างตรงประเด็น ทำให้ไม่สามารถสื่อสารกับผู้ปกครองได้ถูกต้อง

2) ด้านการจัดการองค์กร มีสภาพการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ มาจากผู้บริหารไม่สามารถดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ทำให้บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนา หรือทำงานไม่ตรงกับคุณวุฒิ สอดคล้องกับ เฮนรี ฟาโย (Henry Fayol, 1925, อ้างใน ปภาวรินทร์ ดีอีเม้ง, 2559, น. 32) ที่กล่าวว่า การจัดการองค์กรเป็นการกำหนดโครงสร้างองค์กร กำหนดบทบาทหน้าที่ ตลอดจนงานของทุกภาคส่วนให้สอดคล้อง ราบรื่น และไม่ทับซ้อนกัน การจัดการองค์กรยังรวมถึงการจัดระเบียบในการทำงานที่จะทำให้การทำงานไม่สะดุด จัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน จัดการงานให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด สำหรับการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า โรงเรียนส่งเสริม

ให้ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนจับคู่ที่เหมาะสมให้นักเรียน โดยพิจารณาทั้งด้านความสามารถ บุคลิกภาพ เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือกันได้จริง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากโรงเรียนไม่มีการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล หรือฐานข้อมูลนักเรียนรายด้านสำหรับการวางแผนจับคู่ที่เหมาะสมให้นักเรียนในการทำกิจกรรม

3) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ทั้งนี้ มาจากผู้บริหารไม่สามารถวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแก้ไขได้ตรงตามประเด็น ไม่ทราบถึงผลการดำเนินงานของครู และผลการวิเคราะห์รายบุคคลของนักเรียนสืบเนื่องมาจากไม่มีการวางแผน และส่งเสริมให้ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมในสิ่งจำเป็น ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้สอดคล้องกับ อวยชัย ศรีตระกูล (2556, น. 85-95) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า การนำองค์กร ผู้บริหารต้องศึกษาข้อมูลนโยบายอย่างรอบด้าน เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมตามระบบ สามารถสร้างแรงจูงใจสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรทุกคน ให้การเสริมแรง พัฒนาครูและนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างเหมาะสม สำหรับการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ งบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และไม่ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการสื่อสารกับผู้ปกครอง ให้สามารถรับฟังและส่งต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างตรงเป้าหมาย มีสภาพปัญหาการดำเนินงานมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจาก เมื่อผู้บริหารไม่มีข้อมูลผลการดำเนินงานตามแผน ทำให้ผู้บริหารไม่ทราบว่ากิจกรรมได้ที่ส่งผลดีและควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และไม่ทราบถึงทักษะความสามารถของครูว่าเพียงพอหรือไม่ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะของครูได้ตรงตามสภาพปัญหา

4) ด้านการติดตาม และประเมินผล มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็น ทั้งนี้ มาจากโรงเรียนไม่มีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนจึงทำให้ไม่ทราบปัญหาและส่งต่อนักเรียนได้ สอดคล้อง กิตติศักดิ์ สีวินา (2558, น. 109-124) ที่ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม มีความต้องการด้านการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง สำหรับการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า โรงเรียนมีการประเมินและติดตามความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมในชั้นเรียน และโรงเรียนมีการส่งต่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากโรงเรียนไม่ประเมินผล และติดตามความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมต่าง ๆ และโรงเรียนไม่สามารถส่งต่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น เนื่องจากครูขาดทักษะในการติดต่อสื่อสาร กับผู้ปกครองให้ได้รับทราบสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนแต่ละคนได้อย่างตรงเป้าหมาย

2. ผลการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือ นักเรียนตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 โดยสามารถอธิบายรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการจัดประชุม เพื่อกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง และจัดทำแผนการปฏิบัติการ และแผนกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับนักเรียนเป็นประจำทุกปี กำหนดเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน จัดทำเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล ทั้งนี้ การที่ผู้บริหารมีการวางแผน การดำเนินงานนี้ ส่งผลให้บุคลากรในโรงเรียนรู้แนวทางการดำเนินงาน ลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างดำเนินงาน ตรวจสอบผลการดำเนินงานได้ในทุกขั้นตอน เนื่องจากได้ร่วมกัน วิเคราะห์การดำเนินงานในอดีตและได้วางแผนแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นในครั้งต่อไป สอดคล้องกับ ปรีชา บุญอินทร์ (2562, น. 67) ที่กล่าวว่า ครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อความสอดคล้องตามสาระหลักในการจัดการเรียน

2) ด้านการจัดการองค์กร พบว่า ผู้บริหารต้องมอบหมายงานตามกรอบความรู้ ความสามารถของบุคลากร จัดให้มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็น จัดตั้งทีมงานหรือกลุ่มงานตามความเหมาะสมของกิจกรรมนักเรียน มีคำสั่งการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานภายนอกเพื่อสะดวกในการส่งต่อนักเรียน คือการที่ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี มอบหมายงานตามความสามารถ จนทำให้มั่นใจได้ว่างานที่ได้รับมอบหมายจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับ วราพร ม่วงประถม (2558, น. 53) ที่กล่าวว่า การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมบุคลากรของทุกฝ่าย การออกแบบโครงสร้างองค์กรขึ้นอยู่กับบริบท ขนาดและสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน และมีการพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง โดยการมอบหมายงานออกเป็นคำสั่งจัดการประชุม อบรมพัฒนาทีมงาน เพื่อให้เกิดการประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพ

3) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นแก่ครู ในโรงเรียน การศึกษาดูงาน สัมมนา จัดให้มีระบบการวิเคราะห์ข้อมูลทางระบบสารสนเทศ

โดยสิ่งสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานบรรลุตามแผนที่วางไว้ ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ สุวิมล พรหมทัศน์ (2562, น. 224) กล่าวว่า การแต่งตั้งคณะทำงาน การวางแผนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามแผน บรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีแหล่งเรียนรู้ค้นคว้า แก่ครูผู้สอนและนักเรียน พัฒนาสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะ และกระบวนการทำงานเป็นทีมของบุคลากร

4) ด้านการควบคุม ติดตาม พบว่า ผู้บริหารควรติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ จัดทำเครื่องมือสำหรับบันทึกผลการดำเนินงาน สามารถวิเคราะห์และรายงานผลการปฏิบัติงานได้ ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการติดตาม เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน โฮมรูม การประชุมผู้ปกครอง สามารถส่งต่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้หน่วยงานภายนอกได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการที่ผู้บริหารมีการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้สามารถทราบถึงความสำเร็จ หรือสิ่งที่ผิดพลาด จนสามารถแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นไปตามแผนที่วางไว้ และยังสามารถนำผลการปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังมาเปรียบเทียบหาข้อบกพร่อง และวางแผนแก้ไขในครั้งต่อไป สอดคล้องกับ ภัสสร อรุณศรี (2563, น. 47-57) กล่าวว่า สถานศึกษาควรตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อผู้บริหาร และสถานศึกษามีการนิเทศติดตามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้บริหารควรประชุมวางแผนการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกระบวนการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันในการดำเนินงาน

2. ผู้บริหารควรกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถ ตลอดจนการทำงานของทุกส่วนให้สอดคล้อง ราบรื่น และไม่ทับซ้อนกัน มีสารสนเทศสำหรับการตัดสินใจ

3. ผู้บริหารต้องทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอน สร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจให้กับบุคลากรทุกคน อบรมพัฒนาคู สับสนุนงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ ให้คำปรึกษา แก้ไขอย่างเหมาะสม

4. ผู้บริหารต้องมีเครื่องมือในการนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถวางแผนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

2. ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุคดิจิทัล

3. ศึกษาพฤติกรรมนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเค จำกัด.

กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กิตติศักดิ์ ศีวินา. (2558). รูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน. วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 7(1), 109-124.

จำเริญ นาคอุไร. (2559). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. 12(2), 25-37.

บุญรัตน์ พันธุ์วัฒน์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- ปรีชา บุญอินทร์. (2562). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปภาวรินทร์ ดีอี่เม็ง. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการสร้างรายได้ของสโมสรฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัสสร อรุณศรี. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 3 นนทบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(11), 45-57.
- นิตยา คະเนนิล. (2559). การพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 8(2), 353.
- วราพร ม่วงประถม. (2558). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยและ พัฒนาวิจัยและพัฒนาลอยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(2), 53.
- สุวิมล พรหมทัศน์. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยอาชีวศึกษาพัฒนชยการเชียงรายที่สอดคล้องการศึกษาไทย 4.0. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35, (2562). รายงานประจำปี 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. ลำปาง : สำนักงาน.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- อวยชัย ศรีตระกุล. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 15(4), 85-95.

